

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

حوزه علمیه فاطمه الزهرا (س) شهرستان بندر ترکمن

مقاله

بررسی آثار تربیتی دعا بر رفتار دینی نوجوانان ساکن شهرستان بندرگز

استاد راهنما

آقای سرگزی

محققین

مریم اسمعیلی

الهام سخاوتی راد

نازیلا اکبری

تابستان ۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس و ستایش خدای را جل و جلاله که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و انوار حکمت او در دل شب
تار، درخشان. آفریدگاری که خویش را به ما شناساند و درهای علم را به ما گشود و عمری و فرصتی عطا فرمود تا
بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیم به

همه کسانی که لحظهای بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی کنند و بر آستان گران سنگ انسانیت سر فرود می آورند و انسان را با همه تفاوتهایش ارج می نهند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	۱
فصل اول : کلیات تحقیق	۳
۱-۱- بیان مسئله	۳
۲-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۳
۳-۱- اهداف تحقیق	۳
فصل دوم : ادبیات نظری تحقیق	۳
۱-۲- پیشینه تحقیق	۵
۲-۲- چارچوب نظری تحقیق	۵
۳-۲- فرضیه ها	۸
۴-۲- مدل تحلیل	۸
۱-۳- روش یا نوع تحقیق	۱۰
فصل سوم : روش شناسی تحقیق	۱۰
۲-۳- جمعیت (جامعه آماری)	۱۰
۳-۳- نمونه آماری	۱۰
۴-۳- شیوه نمونه گیری	۱۰
۵-۳- ابزار و تکنیک های جمع آوری اطلاعات	۱۰
۶-۳- اعتبار و پایایی	۱۰
۷-۳- روش تجزیه و تحلیل داده ها	۱۱
۸-۳- تعریف نظری و عملی متغیرها	۱۲
فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها	۱۵
۱-۴- سیمای پاسخگویان	۱۵
۲-۴- آزمون فرضیات	۱۷

۴-۲-۳- آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم تحقیق بیان می کند که " بنظر می رسد رابطه معناداری بین دعا و کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی دارد. " که فرضیه صفر و فرضیه مقابل مربوط به این فرضیه بصورت زیر نوشته می شود.

فرضیه H_0 : رابطه معناداری بین دعا و کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی ندارد. ($r=0$)

فرضیه H_1 : رابطه معناداری بین دعا و کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی دارد. ($r \neq 0$)

برای رد یا تایید فرضیه صفر از آزمون همبستگی پیرسون که یکی از آزمون های پارامتریک می باشد استفاده گردیده است که نتایج این آزمون در جدول زیر آمده است.

جدول ۴-۶- نتایج آزمون پیرسون پیرامون رابطه دعا - کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی

متغیر	دعا	کاهش سهل انگاری...
دعا	۱	۰.۵۱۱
سطح معناداری	---	۰.۰۰۱
تعداد	۳۸۴	۳۸۴
کاهش سهل انگاری ...	۰.۵۱۱	۱
سطح معناداری	۰.۰۰۱	---
تعداد	۳۸۴	۳۸۴

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین دعا و کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی همبستگی وجود دارد ($P=0.001$, $N=384$, $r=0.511$) جهت رابطه دعا و کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی مثبت است. شدت همبستگی به دست آمده (۰.۵۱۱) است. نتایج نشان می دهد که انجام دعا توسط نوجوانان باعث کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی می شود. در واقع دعا باعث آگاهی بیشتر در نوجوانان شده که این امر باعث کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی می شود.

۴-۲-۴- آزمون فرضیه چهارم

فرضیه چهارم تحقیق بیان می کند که " بنظر می رسد رابطه معناداری بین دعا و ندامت از انجام گناه وجود دارد " که فرضیه صفر و فرضیه مقابل مربوط به این فرضیه بصورت زیر نوشته می شود.

فرضیه H_0 : رابطه معناداری بین دعا و ندامت از انجام گناه وجود ندارد. ($r=0$)

فرضیه H_1 : رابطه معناداری بین دعا و ندامت از انجام گناه وجود دارد. ($r \neq 0$)

برای رد یا تایید فرضیه صفر از آزمون همبستگی پیرسون که یکی از آزمون های پارامتریک می باشد استفاده گردیده است که نتایج این آزمون در جدول زیر آمده است.

جدول ۴-۷- نتایج آزمون پیرسون پیرامون رابطه دعا - ندامت از انجام گناه

متغیر	دعا	ندامت از انجام گناه
دعا	۱	۰.۶۰۹
سطح معناداری	---	۰.۰۰۰
تعداد	۳۸۴	۳۸۴
ندامت از انجام گناه	۰.۶۰۹	۱
سطح معناداری	۰.۰۰۰	---
تعداد	۳۸۴	۳۸۴

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین دعا و ندامت از انجام گناه همبستگی وجود دارد ($P=0.000$, $N=384, r=0.609$) جهت رابطه دعا و ندامت از انجام گناه مثبت است. شدت همبستگی به دست آمده (۰.۶۰۹) است. نتایج نشان می دهد که انجام دعا توسط نوجوانان باعث ندامت از انجام گناه می شود. در واقع دعا باعث بیدار شدن وجدان دینی در نوجوانان شده که این امر باعث ندامت از انجام گناه می شود.

فصل پنجم

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

۵-۱- بحث و نتیجه گیری

دعا و نیایش از جمله راه‌های ذکر و ارتباط با منشأ هستی و پیوند انسان با خدای یکتا بوده و موجب پرواز روح به سوی ملکوت و فضای معطر معنوی و عرفانی می‌شود و در ضمن دارای اثرات مطلوب و بسیار ارزشمند روحی، روانی تربیتی است که حتی دانشمندان علوم جدید نیز مکرراً به آثار مفید آن در بهداشت و سلامت جسمی اعتراف نموده‌اند. این پژوهش با هدف بررسی آثار تربیتی دعا بر رفتار دینی نوجوانان ساکن شهرستان بندرگز صورت گرفته است که با توجه به اهداف تحقیق چهار سوال و چهار فرضیه تحقیق شکل گرفتند. فرضیات تحقیق با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و در سطح اطمینان ۹۵ درصد انجام گرفتند. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان داد که بین دعا با احساس آرامش و تعلق به خداوند، کاهش زمینه های گناه، کاهش سهل انگاری در انجام امورات دینی و ندامت از انجام گناه رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و در واقع هر چهار فرضیه تحقیق مورد تایید قرار گرفت. بنابراین نتایج تحقیق نشان می دهد که نه تنها بر احادیث و روایات اهمیت دعا اثبات شده است بلکه با سنجش اثرات آن در جامعه نیز مشخص می گردد که دعا می تواند باعث بهبود و ارتقاء رفتارهای دینی شود.

۵-۲- پیشنهادات تحقیق

- استفاده از روش الگویی، یعنی به جای گفتار، پند و نصیحت با رفتار و عمل خویش آموزش دهیم.
- تقویت روحیه برتر گرایی یا کمال طلبی، که یکی از ویژگی فطری انسان است که انسان به هر کار یا شغل یا عملی علاقه داشته باشد به برترین ها و قهرمانان آن گرایش دارد که با ادبیات کودکانه انسانهایی را که عبادت و علاقه به نماز و فرهنگ آن باعث جاودانگی شان در تاریخ بشریت محبوبیت آنها نزد خدا و انسانهای شریف شده است معرفی کنید.
- استفاده از مکانهای مقدس و شعائر مذهبی، بردن کودکان و نوجوانان به مساجد، مجالس دعا، جشن های مذهبی، عزاداری، شنیدن قرآن.....
- تشویق و تمجید، جهت خوشایند سازی دین و دعا و مفاهیم و رفتارهای دینی باید از ابراز تشویق کلامی و غیر کلامی به ویژه در نظر دیگران بهره جست.
- استفاده از طبیعت در بیدار سازی حس مذهبی، طبیعت سرشار از زیبایی و پاکی است. هر قدر افراد جامعه آلوده فاصله بگیرند به همان نسبت به مشاهده دشت و بیابان و دامن طبیعت نزدیک شوند به صافی و پاکی فطرت نزدیک میشوند در نتیجه فطرت خداجویی آنان در مسیر طبیعی رشد پیدا میکند و با یک تلنگر و اشاره میتوان آنان را به نماز و عبادت و تسبیح موجودات جهان بر اساس «یسبح لله ما فی السماوات و الارض» آشنا و مانوس کرد.

منابع

- *قرآن کریم، عثمان طه
- *نهج البلاغه، شیخ عباس قمی
- ۱- ابن فارس، احمد بن فارس، (بی تا) معجم مقایس الغه، چاپ اول، قم
- ۲- جوهری، اسماعیل بن عماد (بی تا)، الصلح، چاپ اول، بیروت
- ۳- راغب اصفهانی، محمد، مفردات فی غریب القرآن، تحقیق سید گیلانی، بیروت، دارالمعرفه
- ۴- عبداللهی، عابد-صمد، ۱۳۸۵، شرایط و آثار تربیتی دعا در اسلام
- ۵- عسگری، حسن بن عبدالله-الفروق فی الغه، چاپ اول، بیروت، دارالافاق الجدیده
- ۶- طبرسی، فضل بن حسن (۱۳۷۲)، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، چاپ سوم، تهران-ناصر خسرو
- ۷- مرتضی زبیدی، محمد بن محمد، (بی تا) تاج العروس، چاپ اول، بیروت، دارفکر
- ۸- مطهری، مرتضی، (۱۳۷۴) تعلیم و تربیت در اسلام، چاپ چهارم، تهران، انتشارات صدرا
- ۹- مطهری، مرتضی، (۱۳۵۸) بیست گفتار، چاپ پنجم، قم، انتشارات صدرا
- ۱۰- کلینی، الکافی، تهران-دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵ ش
- ۱۱- الکسیس کارل، انسان موجود ناشناخته، ترجمه دکتر پرویز دبیری، چاپ پنجم، اصفهان، انتشارات تأیید ۱۳۴۸